

дель взаємодії влади та бізнесу в ЄС має плюралістичний характер, оскільки конкуренція між різноманітними представниками дуже висока [3, с. 289].

Інституції ЄС надають перевагу взаємодії з організаціями груп інтересів, з якими легше домовитися. Завдяки цьому великі фірми є доволі важливими гравцями на цьому полі. У таких галузях, як автомобілебудування, хімічна та біотехнологічна, великі фірми діють незалежно, поза рамками організацій, груп інтересів або створюють організації з безпосереднім членством, що дозволяє отримати більше впливу, ніж мають національні або європейські федерації. Індивідуальне лобювання великими фірмами – найбільш розповсюджене явище сьогодні, бо вони мають кращий доступ до європейських та національних інституцій. Такий спосіб представництва на рівні ЄС отримав назву елітарного плюралізму [3, с. 289–290].

З огляду на існуючі в ЄС проблеми, у сфері регіональної і місцевої політики європейські експерти виробили декілька пропозицій щодо поліпшення зв'язків між різними територіальними рівнями – регіональним і місцевим, національним і союзним, суть яких полягає:

- в участі в європейському політичному порядку денному: встановлення місцевого і регіонального діалогу від початку вироблення рішень і до остаточного їх ухвалення;
- більш ефективному залученні Комітету регіонів;
- участі у здійсненні політики ЄС трьома рівнями територіальних суб'єктів: піднаціональним / національним / союзним;
- організації координації політики ЄС – узгодженості – впливу; створення юридичного інструментарію ЄС для транскордонного, транснаціонального і міжрегіонального співробітництва [2, с. 125].

Що стосується участі у європейській політиці, то, як наголошується у Білій книзі, принцип участі не вирішує проблем компетенції, розподілених у кожній країні до рівня держави й до різних піддержавних рівнів для здійснення європейської політики в її розмаїтті. Форми участі все ще залишаються радикально відмінними від одного регіону до іншого й від однієї держави до іншої, а роль та участь регіонів не чітко визначені для європейської політики [2, с. 125].

Як свідчить практичний досвід, Україна має великі потенційні можливості щодо налагодження контактів у сфері європейської інтеграції, встановлення необхідної взаємодії між учасниками цього процесу. При цьому головними критеріями такого співробітництва повинні стати політична та економічна доцільність, реальність та конкретність. Водночас основним показником ефективності міжнародної співпраці у більшості складових системи державного управління України вважають кількість заходів, проведених за певний проміжок часу. Заходи плануються здебільшого без урахування їх впливу на ефективність реалізації національних інтересів України, їх реалізація відбувається без попереднього оцінювання можливих ризиків та негативних наслідків прояву у політичній, економічній та інших сферах. Відкритість цих заходів зводиться, як правило, до висвітлення у ЗМІ як події, без аналітичних оцінок.

Правильно організоване співробітництво із європейськими структурами вигідне і корисне для України. Водночас співпраця не може бути безконфліктною і безпроблемною, оскільки кожна країна-учасниця має власні національні інтереси. Співробітництво на загальноприйнятих принципах не означає відмови від твердої політики відстоювання власних національних інтересів. Уміння враховувати локальний і глобальний контексти

у здійсненні політики, як одна з характеристик дієвого врядування, важливе на регіональному і місцевому рівнях не меншою мірою, ніж на загальнодержавному. Не менш актуальною є необхідність «зв'язати» групи інтересів відповідальністю за вирішення життєво важливих питань суспільного розвитку.

Література.

1. Бенц, А. Багаторівневе переплетення в Європейському Союзі / А. Бенц // Європейська інтеграція : [уклад. М. Яхнетфус, Б. Колер–Кох]. – К. : Вид. дім «Києво–Могилянська академія», 2007. – С. 208–231.
2. Грицяк І. Регіональний і місцевий рівні управління в Європейському Союзі / Ігор Грицяк // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. пр. / [редкол. : С. М. Серьогін (голов. ред.) та ін.]. – Дніпропетровськ, 2005. – Вип. 3 (21). – С. 120–126.
3. Грицяк І. А. Правова та інституційна основи Європейського Союзу : підручник / І. А. Грицяк, В. В. Говоруха, В. Ю. Стрельцов ; за заг. ред. М. Бойцуна та ін. – Х. : Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2009. – 620 с.
4. Дегтерева Е. Лоббизм в процессе принятия решений ЕС: нормы регулирования, механизмы и модели / Е. Дегтерева // Мировая экономика и международные отношения. – 2008. – № 4. – С. 46–49. Кубко Є. Б. Координація // Юридична енциклопедія: В 6 т. – К.: Укр. енци., 2001. – Т. 3. – С. 345.
5. Королев Е. Опыт взаимодействия бизнеса и власти в Европейском Союзе / Е. Королев // Власть. – 2008. – № 4. – С. 114–119.
6. Кубко Є. Б. Координація // Юридична енциклопедія: В 6 т. – К.: Укр. енци., 2001. – Т. 3. – С. 345.
7. Литвин І. І. Взаємодії між підсистемами публічної влади на місцях / І. І. Литвин // Україна на шляху соціально-економічних перетворень в умовах глобалізації: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. – Кіровоград, 2009. – Вип. 8. – С. 425–426.
8. Оржель О. Ю. Особливості європейського врядування // Стратегічні пріоритети. – 2009. – № 3(12). – С. 217–223.
9. Прокопенко Л. Л. Управлінські зв'язки в системі органів виконавчої влади / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.center.uct.ua/distants/courses/pu01/htm/p07_11.htm.
10. European Union. Power and policy-making. – London and New York : Routledge, 2001. – 388 p.

УДК 353:620.9

Володимир Струк

ОРГАНІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЮ НА РІВНІ РЕГІОНУ

У статті розглядаються питання удосконалення системи управління енергоефективністю на рівні регіонів. Визначено основні завдання органів державного управління щодо забезпечення енергоефективності

© Струк В.О., 2013.

та енергозбереження на рівні регіону. Запропоновано створення регіональної міжвідомчої ради з енергоефективності та енергозбереження, яка здійснюватиме управління зазначеної сфери на рівні регіону, забезпечить координацію реалізації проектів і програм, інших заходів у цій сфері.

Ключові слова: державне управління, енергоефективність, енергозбереження, регіон.

вання та реалізацію функцій, державно-управлінського впливу і підтримку життєздатності самого суб'єкта управління.

Структура органів державного управління встановлюється на законодавчому рівні. Вона постійно розвивається і удосконалюється відповідно до зміни завдань і функцій держави, розвитку демократичних процесів у суспільстві. У межах своєї компетенції органи державного управління наділені владними повноваженнями і мають право зобов'язувати підпорядковані органи, посадових осіб і громадян до виконання певних дій або до утримання від них.

Система управління енергоефективністю та енергозбереженням в регіонах формується виходячи з основних принципів державної політики у цій сфері, що задекларовані в законодавчих та підзаконних актах. Реалізація цих принципів на території регіону можлива при чіткому розмежуванні повноважень у сфері енергозбереження між органами управління центрального та регіонального рівнів.

Організаційна структура державного управління повинна забезпечувати та регламентувати:

- повноту відповідальності кожного управлінського органу за досягнення поставленої перед ним мети і покладені на нього функції;
- збалансованість цілей усіх нижчих ланок з цілями вищого рівня;
- комплексність виконання функцій управління по відношенню до поставленої мети за горизонталлю і за вертикаллю;
- раціональний розподіл і кооперацію зусиль між ланками і рівнями державного апарату;
- реалізацію прав і відповідальності при вирішенні управлінського завдання;
- повну відповідність виконання компетенції і прав [1; 2; 3].

Система державного управління у сфері енергоефективності складається з Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження України на загальнодержавному рівні та його територіальних підрозділів (які мають бути сформовані у 2012 р.) – на регіональному рівні [4].

Система управління енергоефективністю та енергозбереженням в Україні повинна ґрунтуватися на таких принципах:

- моніторинг енергоефективності регіонів України в цілому та міст обласного, районного значення та інших населених пунктів, які мають енергоємні підприємства різних галузей економіки;
- енергетичне планування як основний інструмент управління енергозбереженням;
- самостійність регіонів України та адміністративно-територіальних одиниць при розробці планів енергетичного розвитку і програм енергоефективності та енергозбереження, з урахуванням основних напрямків державної політики у зазначеній сфері;
- державний контроль за виконанням планів енергетичного розвитку регіонів України та програм підвищення енергетичної ефективності муніципальних утворень;
- пріоритет економічних, фінансових і інших заходів стимулювання енергозбереження над адміністративними заходами;
- упровадження нормативів енергоефективності при будівництві, що відповідають сучасному рівню, та встановлення обов'язковості підтримки

У контексті проведення економічних реформ в Україні, посилення уваги до основних сфер, які є основою забезпечення національної безпеки країни, особливого значення набувають питання удосконалення механізмів формування державної політики у сфері енергоефективності та її впровадження на рівні кожного регіону. Така політика має гармонійно поєднувати інтереси держави та кожної територіальної громади щодо забезпечення енергетичними ресурсами для задоволення життєдіяльних потреб суспільства.

Основним завданням регіональної політики у сфері енергетичного комплексу має бути забезпечення соціально-економічного розвитку регіону на основі надійного й безпечного енергопостачання при мінімальних витратах на енергоносії.

Процес формування та становлення в Україні соціально орієнтованої ринкової економіки вимагає постійної уваги до коригування структури державного управління, зокрема у сфері забезпечення енергоефективності.

Дослідженнями різних аспектів проблеми енергоефективності займалися провідні вітчизняні та зарубіжні науковці. Значний внесок у розвиток науки та поштовх до подальших досліджень основ політики енергозбереження та енергоефективності зробили праці таких фахівців, як А. Алмейда, Г. Бабієв, С. Бевз, В. Бодров, С. Денисюк, Г. Дзяна, В. Жовтянський, М. Ковалко, М. Кулик, О. Єрохін, Б. Лапунш, В. Микитенко, М. Пашкевич, А. Праховник, М. Рапцун, І. Розпутенко, Ю. Синяк, Г. Ситник, О. Суходоля, А. Шидловський та ін.

Важливе значення для розвитку науки також мають праці вітчизняних учених, які досліджують проблеми енергозбереження та енергозабезпечення галузей національної економіки та житлово-комунального господарства: І. Драгана, С. Дубовик, В. Кальченка, С. Шашевського, О. Григор'єва, Б. Піріашвілі, М. Мінц, П. Шпака та ін.

Питання реформування організаційної та функціональної структури державного управління постійно вивчаються різними науковцями, постійну увагу цим питанням приділяють В. Бакуменко, В. Керецман, Ю. Ковбасюк, В. Мамонова, А. Мерзляк, Н. Нижник, Ю. Сурмін та ін.

Незважаючи на науковий інтерес до окреслених проблем, питання щодо організації управління енергоефективністю на рівні регіону залишаються недостатньо вивченими.

На сьогодні невідкладної уваги потребують питання удосконалення організаційної структури управління у сфері енергоефективності на рівні регіону.

Організаційно-функціональна структура державного управління – це особливе державно-правове явище, яке обумовлене суспільно-політичною природою, соціально-функціональною роллю, цілями та змістом державного управління в суспільстві. Вона включає визначений склад, організацію та взаємозв'язок людських ресурсів, технічних та інших засобів, які виділяються та витрачаються суспільством на форму-

вказаних норм при експлуатації побудованих об'єктів.

Основними особливостями формування та реалізації державної політики у сфері енергоефективності на рівні регіону є:

1) комплексний підхід до проведення політики енергоефективності на рівні регіону, що охоплює всі галузі господарства та населення регіону;

2) включення в коло суб'єктів політики енергоефективності на рівні регіону не тільки місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, які за допомогою різних механізмів, економічних, адміністративних і політичних інструментів повинні забезпечувати стійке постачання регіону необхідними видами енергоресурсів, а й різних юридичних та фізичних осіб, які стають сьогодні все більш активними у проведенні регіональної політики;

3) політика у сфері енергоефективності на рівні регіону повинна вирішувати основні завдання розвитку усіх сфер життєдіяльності суспільства та зменшення їх впливу на навколишнє середовище (екологічний чинник).

Виконання основних завдань і функцій з реалізації державної політики у сфері енергоефективності на рівні регіону вимагає розробки та затвердження на нормативному рівні фінансово-економічних механізмів, стимулюючих енергоефективність та енергозбереження, вдосконалення організаційного управління споживанням енергоресурсів і підвищення ефективності їх використання.

Кожний регіон України є унікальним за своїм природно-географічним положенням, ресурсно-матеріальною базою, розвитком галузей економічної діяльності та навіть традицій господарювання, тому для забезпечення зацікавленості суб'єктів господарювання у впровадженні заходів з енергоефективності та енергозбереження необхідно розробити економічні механізми, які б були універсальними для застосування в усіх регіонах, незалежно від їхніх особливостей. Тому на рівні регіону фінансування програм, проектів та заходів у сфері енергоефективності та енергозбереження може відбуватися за рахунок наступного.

1. Виділення цільових фінансових ресурсів з державного та місцевих бюджетів на паритетних засадах для реалізації проектів енергоефективності, які мають загальнонаціональне (загальнодержавне) та одночасно й місцеве значення.

2. Виділення цільових коштів з державного та місцевих бюджетів для реалізації проектів енергоефективності в установах та організаціях, що фінансуються з відповідних бюджетів [5].

3. Формування механізмів самофінансування заходів із підвищення енергоефективності та енергозабезпечення установ та організацій бюджетної сфери, підприємств комунальної форми власності та інших форм власності у сфері житлово-комунального господарства за рахунок:

- залучення внутрішніх та зовнішніх інвестицій у розвиток енергоефективних технологій господарювання;
- пільгового оподаткування підприємств та організацій на етапі впровадження програм, проектів у сфері енергоефективності;
- надання кредитів за зниженими кредитними ставками для підприємств, що впроваджують енергоефективні технології та отримують економію коштів за рахунок впровадження енергоефективних та енергозберігаючих технологій;

- фондів цільового призначення, що створюються в регіонах за рахунок відрахувань від тарифів;
- власних коштів компаній, які утворюються в основному з амортизаційного фонду й відрахувань від прибутку;

- компенсації витрат, що пов'язані із сплатою відсотків за користування кредитами залученими суб'єктами господарювання для реалізації енергоефективних проектів, пов'язаних із зменшенням споживання природного газу, електроенергії.

4. Кредитування енергозберігаючих проектів у промисловості та інших галузях господарства регіону із застосуванням потенціалу енергосервісних компаній на основі перформанс контрактингу [6];

5. Залучення коштів приватних компаній за рахунок механізмів державно-приватного партнерства.

6. Ресурси, що залучаються органами місцевого самоврядування у вигляді банківських кредитів від розміщення місцевих позик.

Конкретні співвідношення між джерелами фінансування залежать від ряду умов: розміру первинних накопичень підприємств енергетичного комплексу регіону, прогнозованих темпів зростання потреби в енергоресурсах, стану напрацювань з уведення нових об'єктів, можливостей і доцільності обміну енергопотокми з іншими регіонами тощо.

Як було зазначено, одним з позитивних наслідків упровадження програм з енергоефективності на рівні регіону є залучення інвестицій. Тому в даному випадку завданням інвестиційної політики в межах зазначеної програми є створення механізмів стабільного фінансування паливно-енергетичного комплексу в регіоні, перш за все шляхом залучення приватного капіталу. Для виконання цього завдання система фінансування повинна бути орієнтована на залучення позабюджетних джерел фінансування, більш активне впровадження компаній енергетичного комплексу та житлово-комунальної сфери на ринок капіталів, матеріалів, устаткування і праці, підвищення відповідальності енергосистем за надійне енергопостачання споживачів, більш ефективно використання вкладених коштів. Бюджетні видатки в такій системі повинні розглядатися тільки як інструмент державної підтримки розвитку енергоефективності на рівні регіону за допомогою програм, що є соціально значущими для територіальної громади (населення регіону).

Упровадження державної політики з енергоефективності та енергозбереження на рівні регіону є одним із завдань органів виконавчої влади регіону, які мають у межах чинного законодавства забезпечувати реалізацію державної політики у сфері енергоефективності. Органи місцевого самоврядування, в межах своїх повноважень, також долучені до цього процесу через розробку і впровадження місцевих програм з енергоефективності та енергозбереження [7].

Управління програмами з енергозбереження та енергоефективності є складовою частиною системи управління енергозбереженням на території регіону в цілому.

Питання підвищення ефективності використання енергоресурсів у регіоні є одним з пріоритетних завдань місцевих органів державної влади. Зменшення обсягів використання енергоресурсів, при зростанні валової доданої вартості на рівні регіону, розглядається як шлях до скорочення фінансових витрат на закупівлю енергоресурсів та, у свою чергу, збільшення обсягу доходів місцевих бюджетів [5].

Для безпосереднього управління енергозбереженням та енергоефективністю на рівні регіону, реалізації

програм енергозбереження та енергоефективності, на нашу думку, має бути створена регіональна міжвідомча рада з енергоефективності та енергозбереження, до складу якої будуть входити представники територіальних підрозділів центральних органів виконавчої влади з питань енергетики, промисловості, житлово-комунального господарства, будівництва, економіки, інвестицій та інновацій, аграрного сектору та інші, в залежності від потреб регіону у впровадженні енергоефективних технологій в галузях національного господарства.

На регіональну міжвідомчу раду з енергоефективності та енергозбереження мають бути покладені функції з:

- узгодження основних напрямів діяльності усіх секторів економіки на регіональному та місцевому рівні з урахуванням особливостей розвитку кожного регіону;
- координації діяльності місцевих органів виконавчої влади та місцевого самоврядування щодо розробки й реалізації державної політики у сфері енергоефективності, концепцій, програм і підпрограм з питань енергозбереження;
- визначення комплексу регіональних проблем у сфері енергоефективності та енергозбереження;
- розробки регіональних та місцевих програм з енергоефективності та енергозбереження, впровадження енергоефективних технологій;
- здійснення заходів щодо залучення інвестицій для впровадження інновацій в усі галузі регіонального господарства з метою забезпечення енергоефективності та енергозбереження;
- формування методичної бази оцінки й обґрунтування підходів до енергозбереження з урахуванням його специфіки в конкретному секторі економіки регіону;
- координації та контролю за використанням фінансових ресурсів при впровадженні інноваційно-інвестиційних проектів у сфері енергоефективності та енергозбереження;
- сприяння укладанню договорів з неурядовими організаціями, що надають енергосервісні послуги на виконання програмних заходів і проектів на підприємствах, установах, організаціях бюджетної сфери та об'єктах житлово-комунального господарства;
- організації енергетичної паспортизації об'єктів житлово-комунального господарства регіону в цілому;
- формування бази даних щодо позитивного досвіду впровадження енергоефективних та енергозберігаючих заходів;
- організації та проведення заходів з популяризації застосування енергоефективних технологій серед населення, ощадливого використання енергетичних ресурсів.

При регіональній міжвідомчій раді з енергоефективності та енергозбереження необхідно утворити дорадчий орган, до складу якого будуть входити представники вищих навчальних закладів, науково-дослідних інститутів регіону, науковці та експерти організацій, які надають консультаційні послуги щодо основних питань у сфері енергоефективності та енергозбереження.

Основними завданнями діяльності такого дорадчого органу у сфері енергоефективності будуть:

- надання консультацій представникам місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з основних питань у сфері енергоефективності та енергозабезпечення;

- проведення науково-прикладних досліджень у цій сфері та розробка конструктивних пропозицій щодо їх впровадження в діяльність суб'єктів господарювання;
- розробка методичних матеріалів, навчальних посібників з питань енергоменеджменту;
- перепідготовка та підвищення кваліфікації персоналу органів державної влади та місцевого самоврядування у сфері енергоефективності; суб'єктів господарської діяльності щодо впровадження енергоефективних технологій з урахуванням специфіки регіону;
- підготовка фахівців у сфері енергоменеджменту на базі вищих навчальних закладів, закладів післядипломної освіти;
- проведення субрегіональних, обласних, районних, місцевих конференцій, семінарів, круглих столів з обміну досвідом та впровадження інноваційних технологій, залучення інвестицій та виокремлення програм розвитку у сфері енергоефективності.

Досліджуючи систему управління енергоефективністю на рівні регіону та її організаційну структуру, не можна оминати увагою аспекти містобудування з позиції енергозбереження та енергоефективності.

У містобудівному аспекті інтерес представляють два ключові напрями енергозбереження: планування території з позиції енергозбереження, енергоефективне територіальне планування регіонів та населених пунктів; будівництво виробничих, суспільних і житлових будівель з ефективним використанням енергії при експлуатації, їх реконструкція й модернізація з метою доведення енергетичного стандарту до сучасних вимог.

Рівень споживання енергоресурсів та ефективність їх використання залежить від енергетичних взаємозв'язків, що утворилися в містобудівній системі: природно-енергетичних, що впливають на енергетичний баланс будівлі; соціально-енергетичних, які пов'язані з демографічною ситуацією і якістю життя населення; енергоекономічних, що обумовлені структурою і спеціалізацією місцевого господарства; територіальним розташуванням й організацією виробництва та послуг; енергетико-містобудівних, які формуються в результаті розміщення містобудівних об'єктів відносно один одного та об'єктів енергетики. Для отримання збалансованого результату енергоефективності та енергозбереження необхідно враховувати весь комплекс чинників, що впливають на ці взаємозв'язки.

Таким чином, основними завданнями органів державного управління щодо забезпечення енергоефективності та енергозбереження на рівні регіону є:

1) на загальнодержавному рівні (центральні органи виконавчої влади):

- зниження витрат галузей економіки на енергопостачання для забезпечення енергоефективного економічного зростання й підвищення рівня життя населення країни;
- зростання ефективності використання енергоресурсів в результаті раціонального територіального розміщення та організації виробництва й послуг;
- підвищення конкурентоспроможності продукції галузей економіки за спеціалізацією регіонів на міжрегіональних ринках в результаті зниження її енергоємності;
- збільшення експорту енергоресурсів за рахунок їх заощаджених обсягів;
- зниження забруднення навколишнього середовища відповідно до Киотського протоколу.

2) на регіональному (галузевому) рівні (місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування):

- зниження сукупних суспільних витрат на виконання основних господарських функцій регіону в результаті зменшення енергетичних витрат;
- енергоефективне розміщення об'єктів виробництва, послуг і житлово-комунальної сфери в населених пунктах;
- поліпшення паливно-енергетичного балансу регіону;
- підвищення рівня якості життя населення регіону в результаті зниження витрат місцевого бюджету на енергопостачання, витрат населення на житлово-комунальні послуги, забруднення навколишнього середовища об'єктами енергетики – енергоекономічне виробництво суспільно необхідної продукції і послуг;
- оптимізація енергетичних витрат;
- розширення обсягів і номенклатури продукції в результаті виробництва енергоефективної техніки, устаткування і матеріалів.

У міру підвищення економічної самостійності підприємств енергетичного комплексу регіону функції та завдання регіональних органів управління паливно-енергетичним комплексом змінюватимуться, проте основні з них залишаться.

☞ Запропоноване удосконалення структури управління енергоефективністю на рівні регіону та створення регіональних міжвідомчих рад з енергоефективності та енергозбереження сприятиме розробці стратегії, реалізації першочергових заходів щодо підвищення енергоефективності, спрямованих на поліпшення умов життя населення, підвищення конкурентоспроможності продукції місцевих підприємств, зменшення витрат бюджетних коштів на паливно-енергетичні ресурси та відповідне енергозабезпечення підприємств і організацій бюджетної сфери регіону.

Основним завданням регіональної політики у сфері енергетичного комплексу має бути забезпечення соціально-економічного розвитку регіону на основі надійного й безпечного енергопостачання при мінімальних витратах на енергоносії.

Перспективами подальших досліджень є вивчення програмного методу управління енергоефективністю на рівні регіону на основі інноваційних технологій.

Література

1. Государственное управление: основы теории и организации : учебник / под ред. В. А. Козбаненко. – М. : Статут, 2000. – 912 с.
2. Державне управління в Україні: наукові, правові, кадрові та організаційні засади : навч. посіб. / за заг. ред. Н. Р. Нижник та В. М. Олуйка. – Львів : Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2002. – 352 с.
3. Нижник Н. Р. Системний підхід в організації державного управління : навч. посіб. / Н. Р. Нижник, О. А. Машков ; за заг. ред. Н. Р. Нижник. – К. : Вид-во УАДУ, 1998. – 160 с.
4. 2012 рік визначений міжнародним роком сталого енергетики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://esbs.kiev.ua/uk/novini/2012-rik-viznacheniui-mizhnarodnim-rokom-staloyi-energetiki>. – Назва з екрану.
5. Суходоля О. М. Енергоефективність економіки в контексті національної безпеки: методологія дослідження та механізми реалізації : монографія / О. М. Суходоля. – К. : Вид-во НАДУ, 2006. – 424 с.
6. Суходоля О. М. Перфоманс контрактинг як джерело фінансування енергозберігаючих заходів у бюджетній

сфері / [Електронний ресурс] / О. М. Суходоля, О. В. Кулик // Електронний журнал енергосервісної компанії «Екологічні системи». – 2002 – № 11. – Режим доступу : http://esco-ecosys.narod.ru/2002_11/art18.htm. – Назва з екрану.

7. Струк В. О. Оптимізація діяльності органів місцевого самоврядування щодо забезпечення політики енергоефективності / В. О. Струк // Державна політика щодо місцевого самоврядування: стан, проблеми та перспективи : [збірник матеріалів конференції] / за заг. ред. Ю. М. Бардачова, І. П. Лопушинського. – Херсон : Грін Д. С., 2011. – С. 100–101.

8. Переосмислення ступеня відповідальності перед майбутнім : Національна доповідь з питань реалізації державної політики у сфері енергоефективності за 2009 рік / М. Пашкевич, В. Григоровський, В. Гавриленко, Л. Гальперіна, Д. Гулевець [та ін.] – К., НАЕР-НАУ, 2010. – 254 с.

УДК 346.9(1-87)

Олег Токарчук

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД БОРОТЬБИ З ЕКОНОМІЧНОЮ ЗЛОЧИННІСТЮ

В статті досліджено організаційно-правові засади боротьби з економічною злочинністю за кордоном, зокрема визначено теоретичні аспекти виникнення економічних злочинів, причини та особливості економічної злочинності в США, Польщі, Великобританії, окреслено діяльність державних структур у сфері протидії економічним злочинам.

У статті наведено організаційно-правові механізми протидії економічній злочинності за кордоном, запропоновано напрямки вдосконалення механізму організаційно-правового забезпечення протидії економічним злочинам для України.

Ключові слова: економічна безпека держави, економічний злочин, економічна злочинність, тіньова економіка, організована злочинність, корупція, фінансові злочини, правопорушення, кримінальна відповідальність.

☞ Аналіз демократичних соціально-політичних, економічних, правових та організаційних заходів перебування суспільства в Україні свідчить про те, що державна влада прагне протиставити негативним тенденціям суспільного розвитку свій інтелектуальний і організаційний потенціал і змінити ситуацію на краще. Перш за все це стосується боротьби з економічною злочинністю. Детермінантами зростання злочинності й криміналізації суспільних відносин виступають не тільки самі по собі негативні соціально-економічні фактори суспільного розвитку, а й нездатність протиставити цим факторам зважену державну економічну, соціальну, правову політику і забезпечити належний правовий порядок регулювання суспільних відносин. Тому для України має важливе значення залучення зарубіжного досвіду боротьби з економічною злочинністю.

☞ Теоретичним і практичним проблемам організації, у тому числі й правовим аспектам боротьби з економічною